

Papazova A. V. The financial providing of Jesuit Order in the East-Slavic Region in the late XVI-th century – to the early XVII-th century

The article deals with the analysis of the material about the financial providing of Jesuits Order in the Reich Pospolitaya lands in the last third of the XVI-th to the first half of the XVII-th centuries. The missionary work of the «Society of Jesus», the general principles of the initial organization and security of this process in the indicated period are studied in the work as well.

Keywords: *Jesuit Society, East-Slavic Region, methods of Jesuit Order, financial providing.*

УДК: 94:316.74(71)

М. М. Бессонова

ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ ВЛАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОДУКТУ: КАНАДСЬКИЙ КОНТЕНТ ТА ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена характеристиці державної політики Канади щодо регулювання наповненості ефіру так званим «канадським контентом (вмістом)». Ця політика була започаткована з 1920-х років та була спрямована на збереження культурного суверенітету Канади у зв'язку із наступом американської масової культури та поглибленням канадсько-американської інтеграції у всіх сферах. В умовах сучасної інформатизації суспільства та новими засобами масової комунікації уряд Канади намагається враховувати зміни та пристосовувати політику підтримки канадського культурного продукту до нової ситуації.

Ключові слова: *культурний суверенітет, канадський контент, Канада, США.*

Однією з проблем, яку упродовж останніх десятиліть обговорюють представники гуманітарних наук є проблема збереження культурної унікальності та різноманітності світу. В епоху поглиблення інтеграційних процесів все більше проявляються уніфікація та універсалізація світу, поширення однакових культурних та політичних цінностей, що має як позитивні, так і негативні наслідки. Формування міцної національної мовно-культурної ідентичності та патріотизму, захист культурної самобутності й суверенності держав в умовах глобалізації – задекларовані у законодавстві багатьох країн світу. Тому дослідження того, як саме окремі сучасні держави намагаються вирішувати питання захисту та збереження своєї культурної особливості є актуальним як у науковому, так і у практичному сенсі.

Взаємовідносини Канади з її єдиним сусідом – США представляють той унікальний прецедент в історії, коли суспільства, які є настільки близькими за багатьма параметрами, все ж таки мають значні проблеми у взаємовідносинах. Метою дослідження, результати якого подані у даній публікації, є вивчення політики Канади щодо державного регулювання та захисту канадського культурного продукту, головна небезпека щодо якого вбачається саме з боку США. Останнім часом в Україні питання збереження культурного суверенітету та захисту українських митців є такими, що на жаль, обговорюються та вирішуються за залишковим принципом. Тим не менш, досвід Канади та інших розвинених демократичних країн може стати у нагоді і для вирішення аналогічних питань в Україні.

У вітчизняній історіографії вже здійснювалися спроби охарактеризувати канадську політику у цьому контексті. Це публікації співробітника Національного інституту стратегічних досліджень О. Кузьмука. Одна з них присвячена висвітленню державної підтримки культурних індустрій у Канаді, в якій узагальнено ситуацію в означеній сфері на початку XXI ст., а також детально представлені основні форми та принципи державної політики які здійснюються у Канаді (2008 р.) [1]. Інша публікація є аналітичною запискою, в якій охарактеризовано формування національної ідентичності засобами державної культурної політики у Канаді (2009 р.) [2]. Окрім цього, необхідно згадати й інформаційно-аналітичну довідку про Канадську комісію з питань радіо, телебачення та телекомунікацій, що міститься на сайті Українського незалежного центру політичних досліджень [3]. Дана публікація може слугувати своєрідним доповненням до вищенаведених матеріалів, бо сфокусована на дослідженні історії становлення цієї системи.

Перші заходи щодо забезпечення зв'язку в межах Канади (мається на увазі комунікаційний та транспортний зв'язок), були здійснені ще у другій половині XIX ст. Це був Закон про телеграф 1852 р., будівництво першої трансатлантичної лінії зв'язку між Ірландією та Ньюфаундлендом у 1866 р., утворення Телефонної компанії Белл у 1880 р. тощо [4]. У 1905 р., у зв'язку із розвитком радіо, був прийнятий Закон про радіо та телеграф, який являв собою перше канадське законодавство щодо безпроводного зв'язку, а у 1913 р. до його юрисдикції був переданий і радіотелефонний сектор. З 1918 р. було запроваджено експериментальне ліцензування на мовлення для радіостанцій, а з наступного – 1919 р. перша канадська радіостанція XWA Montreal почала транслювати регулярні програми [4].

Спочатку діяльність телефонних та телеграфних компаній регулювалася Радою уповноважених по залізницям згідно з Законом про залізниці 1906 р., який регулював цю сферу до прийняття Закону про телекомунікації у 1993 р. Ця рада відповідала за удосконалення послуг телефонного та телеграфного зв'язку, встановлення ліній комунікацій уздовж шосе та залізничних колій та у місцях громадського призначення. Саме тому питання комунікацій були тісно пов'язані із транспортними мережами [4].

Вже з 1920-х рр., у зв'язку із виникненням низки приватних радіостанцій, набули своєї актуальності питання захисту канадського ефіру від сусідніх США. Зростаюча присутність американських програм, що транслювалася канадськими радіостанціями, започаткувала тривалі дебати про культурну ідентичність у Канаді. Так, для канадських приватних радіостанцій постали проблеми конкуренції за своїх слухачів з американськими радіостанціями [5]. У 1923 р. була прийнята поправка до Закону про радіо та телеграф 1905 р., яка надавала право на отримання ліцензій на мовлення у Канаді тільки британським підданним. Цей захід був покликаний запобігти використанню американцями канадських радіохвиль.

Питання регулювання наповненості канадського ефіру у ХХ ст. було предметом діяльності кількох різноманітних комісій, чиї рекомендації ставали основою для прийняття відповідних законів у цій сфері. Так, у 1928 р. федеральний уряд призначив Королівську комісію з радіомовлення, яка мала розглянути ситуацію щодо домінування присутності радіопрограм США в ефірі приватних радіостанцій Канади. Головою комісії був призначений канадський банкір сер Джон Аїрд [6]. Свої висновки Комісія оприлюднила у вигляді доповіді у 1929 р., в якій було запропоновано створити єдину канадську національну (державну) компанію, яка мала опікуватися питаннями трансляції у межах країни, та запобігати подальшому поширенню американського мовлення на територію Канади [7]. Окрім цього, у доповіді наголошувалося на необхідності приділяти увагу виробництву високоякісних канадських програм [6].

У 1932 р., згідно з рекомендаціями Королівської комісії Аїрда, було прийнято Канадський закон про радіомовлення та сформовано Канадську комісію з питань радіомовлення. До повноважень цієї комісії було віднесено регулювання різноманітних питань трансляції у Канаді, а також керівництво низкою радіостанцій, які до цього належали Канадській національній залізниці та були передані у розпорядження комісії [7]. У 1936 р. були внесені поправки до вищенаведеного закону, а Канадську комісію з питань радіомовлення трансформували на Канадську радіомовну корпорацію, яка перейшла у повну власність держави. Згодом, у 1952 р., з початком телевізійних трансляцій вона стала Канадською телерадіомовною корпорацією (далі – Сі-Бі-Сі, від англ. абревіатури – СВС), її призначенням було забезпечувати підготовку та трансляцію власної продукції, а також регулювання програм канадського радіо та телебачення, що випускалися приватними станціями [4].

В цілому, можна констатувати, що державна політика Канади у сфері телерадіомовлення з самого початку містила дві головні складові: «протекціоністську» – підтримувати канадські приватні та національні компанії у їх конкуренції з американськими компаніями, та «культурницьку» – сприяти наповненню канадського ефіру власним культурним продуктом. Можна навести кілька прикладів. Так, у 1939 р. федеральний уряд утворив Національну раду з кіно, до компетенції якої належало сприяння створенню та розповсюдженню фільмів, спрямованих на консолідацію канадського суспільства: «допомогти канадцям у всіх частинах Канади зрозуміти спосіб життя і проблеми канадців з інших регіонів» [8]. За тією ж логікою у 1951 р. Королівська комісія з національного розвитку мистецтв, літератури і науки у своїй доповіді рекомендувала наступне: створити Раду Канади – організацію, що мала фінансувати національне мистецтво; звернути увагу на те, що існує потенційна можливість для культури Канади підкоритися іноземному впливу, особливо з боку США; продовжити громадський контроль над системою мовлення [9].

Поєднання «протекціоністської» та «культурницької» складових продовжувалося і надалі. У 1950-х рр. через поширення мовлення на всю територію Канади постали проблеми подальшої регуляції у цій сфері. У 1955 р. була створена спеціальна Королівська комісія з питань мовлення, яка підготувала низку рекомендацій у сфері організації політики мовлення на території Канади. Результатом роботи комісії, очолюваної юристом за фахом Робертом Фаулером, стала фінальна доповідь, оприлюднена у 1957 р., в якій наголошувалося на важливості розвитку та підтримки канадської системи мовлення, враховуючи близькість до Сполучених Штатів та незначну кількість населення у порівнянні з південним сусідом [9]. Серед рекомендацій комісії містилася пропозиція унормувати права власності не-канадців у будь-якій канадській радіо та телевізійній компанії на рівні не більше 20% [4]; а також, з метою покращення нагляду держави за наповненням канадського ефіру, передати новому, спеціально створеному органу регуляторні повноваження у сфері мовлення, які з 1930-х рр. належали Сі-Бі-Сі. До цього Сі-Бі-Сі поєднувала функції мовної та регуляторної компанії, чим викликала незадоволення приватного сектору у телерадіомовленні. Саме тому було вкрай необхідно сформувати окрему незалежну агенцію, яка б могла регулювати питання у сфері мовлення по всій Канаді, як у державному, так і у приватному секторі [10]. До повноважень Сі-Бі-Сі тепер відносилися тільки

підготовка та трансляція своїх програм, враховуючи той факт, що власну індустрію новин Сі-Бі-Сі почала розвивати ще з 1941 р.

У 1958 р. був прийнятий перший Закон про мовлення, згідно з яким була утворена Рада керуючих трансляцією, яка отримала право встановлювати норми, аби забезпечувати пріоритетність канадським програмам, що транслювалися національними та приватними компаніями. Мандат цієї Ради включав заохочення більш широкого використання «канадських талантів» і підтримки національного характеру системи мовлення. У законі була визначена перша норма присутності канадського контенту – 45% для канадського телебачення [9].

Головою Ради керуючих трансляцією упродовж всього терміну її існування був Ендрю Стюарт, який до цього обіймав посаду президента університету Альберти. Саме у діяльності цієї Ради була започаткована політика впровадження норм канадського контенту на телебаченні та радіо. У 1957-1968 рр. пропонувалися та обговорювалися різні варіанти квот на присутність продукції «канадської природи» у трансляції програм на радіо та телебаченні: від 45 до 55% в якості умови отримання ліцензії для мовлення у Канаді [11, р.29-34]. Окрім того, був розроблений перший варіант класифікації вимог, які мали деталізувати «канадськість» культурного продукту, що транслювався у Канаді [11, р.35]. Так, визначальними факторами цього були: національне (канадське) походження письменника, виконавчого продюсера, директора, акторів та митців, технічного персоналу, який брав участь у створенні культурного продукту тощо.

Не зважаючи на започатковану політику запровадження квот канадського контенту, у 1964 р. була призначена чергова Королівська комісія з метою вивчення ситуації щодо домінування іноземних програм у канадській системі мовлення. У 1966 р. уряд визначив нові цілі своєї політики у сфері мовлення: тримати контроль над новими комунікаційними технологіями з метою збереження та зміцнення соціальних і економічних структур Канади [4].

У 1968 р. з приходом до влади нового прем'єр-міністра П'єра Трюдо, якого вважають батьком сучасної Канади, політика підтримки канадської складової у мовленні була продовжена. У 1968 р. був прийнятий новий Закон про мовлення, який був присвячений трьом основним аспектам: (1) визначенню напрямків політики мовлення Канади, (2) утворенню та врегулюванню повноважень нового органу у цій сфері, (3) а також робочим процедурам і політиці щодо Сі-Бі-Сі, яка залишалася головною національною компанією у сфері телерадіомовлення. Згідно з цим законом були посилені заборони щодо іноземної власності у сфері радіо та телемовлення, встановлені правила щодо пріоритетності канадського походження радіо та телепрограм, підтверджувалася ідея, що ці заходи мають укріпити канадську культурну, соціальну та економічну системи [4]. Новим акцентом, який був зафіксований у законі та відображав політику двомовності та мультикультуралізму Канади, було затвердження мовлення двома мовами – англійською та французькою – як форми збереження канадської культурної специфіки.

Відповідно до нового закону 1968 р., у Канаді була утворена Комісія з питань радіо та телебачення, яка замінила Раду керуючих трансляцією. Згодом, а саме у 1976 р. до її повноважень потрапив і нагляд за системами телекомунікацій, після чого вона отримала назву Канадської комісії з телебачення, радіо та телекомунікацій, яка діє і дотепер. Означена комісія мала регулювати всі форми діяльності, пов'язані з телерадіотрансляціями, а також з телекомунікаційними компаніями.

Відповідно до закону 1968 р. Комісія продовжила політику впровадження квот, але зробила більш жорстким визначення канадського контенту, перші варіанти чого були здійснені ще у рекомендаціях комісії Фаулера та у діяльності Ради керуючих трансляцією. При цьому акцент робився на підвищення якості канадського культурного продукту, який транслювався у Канаді. Як відзначали канадські дослідники, головним було не стільки примусити канадців відмовитися від американських програм, скільки забезпечити високу якість канадських, аби позбутися синдрому «якщо це канадське, то воно мабуть погане» [12, р.44].

Першим Комісію очолив університетський друг нового прем'єр-міністра П'єр Жюно, який обіймав цю посаду з 1968 по 1975 рр. – найдовше за усіх його наступників. До цього призначення Жюно був наступником Ендрю Стюарта на посаді голови Ради керуючих трансляцією, яка першою займалася впровадженням норм канадського контенту. В одному з інтерв'ю у 2011 р. П. Жюно навів приклади, які підтверджували необхідність продовження політики підтримки канадського контенту. Так, наприкінці 1960-х найбільша англійськомовна станція у Монреалі була власністю Великої Британії, а найбільша франкомовна станція у місті Квебек належала американській організації [13]. І такою була ситуація по всій країні, не зважаючи на спроби попередніх канадських урядів зменшити не-канадську складову у цій сфері.

У 1971 р. Жюно презентував нову систему правил канадського контенту, яка містила якісні та кількісні параметри вимірювання національного культурного продукту. Ці правила відомі тепер як система MAPL (аббревіатура якої нагадує англійське слово maple – «клен», а кленовий лист є символом Канади). В рамках системи MAPL аналізується наявність канадського походження музики (M – music), її виконавців (A – artist), місця виступів (P – performance) та лірики (L – lyrics). У 1971 р.

нормою в ефірі було 25% музики канадського походження, у 1980-х рр. відсоток збільшився до 30%. Квоти канадського контенту надалі збільшувалися. Так, нові радіостанції, які почали відкриватися та отримувати ліцензії на мовлення з 1999 р., вже мали містити у своєму ефірі 35% канадського контенту, хоча вже у попередні 5 років ліцензії фактично видавалися за умов вміщення 40% канадського контенту [14].

У системі MAPL докладно визначаються критерії «канадського походження» того чи іншого продукту, який транслюється у Канаді [15]. Втім, критерії впродовж існування цієї системи з 1971 р. неодноразово оновлювалися з метою врахування змін, що виникали та виникають у музичній сфері. Окрім цього було впроваджено бальну систему, згідно з якою бали нараховувалися відповідно до кількості канадців, які брали участь у створенні пісень, альбомів, фільмів чи програм [3].

Аналогічні заходи здійснювалися і на телебаченні. Для захисту свого національного продукту Канадська комісія з телебачення радіо та телекомунікацій встановлює відсоткові норми для присутності канадського контенту на телебаченні: щорічно він має дорівнювати 60%, та як мінімум 50% його трансляції має припадати на так званий прайм-тайм (час з 18.00 до 24.00) [16].

Значну проблему для Канади становив той факт, що економічно вигіднішою була купівля прав на трансляцію вже готового американського телевізійного продукту, ніж створення власного. Так, у середині 1970-х рр. проведені телевізійні рейтинги показали, що переважна більшість канадців віддавала перевагу американським шоу, аніж власне канадській телепродукції. Так, дві найбільш популярні канадські програми зайняли у рейтингу лише 17-те та 18-те місця [17, р.30]. Власне виробництво подібних шоу у Канаді коштувала значно дорожче, тому представники приватних телеканалів відзначали, що вони істотно залежать від американських шоу. Саме тому вони навіть зверталася до уряду з проханням скоротити норму канадського контенту з 60% до 40% [17, р.30]. Той факт, що ситуація була доволі критичною, вказують чисельні обговорення у тогочасній канадській пресі. Прикладом можна навести слова канадського телекритика Блейка Кірбі у середині 1970-х рр., який відзначав, що як результат читання американських книг та журналів, перегляду американських фільмів та своєрідного «оніміння» від американських шоу – канадці знаходяться у небезпеці перетворитися на «американців другого класу» [17, р.30].

Втім, не зважаючи на підтримку держави, у цій сфері залишаються значні проблеми. Так, наприклад, згідно з результатами моніторингу канадської системи комунікацій, в якому було проаналізовано період 2004-2007 рр., відсоток трансляції канадських стрічок (жанр: драма та комедія) ставив у середньому лише 21% серед решти продукції цього типу [18]. Отже, політика протекціонізму у цій сфері великих результатів не давала.

Разом із запровадженням норм канадського контенту на радіо та телебаченні, обговорювалися й необхідність подібних заходів у роботі кінотеатрів Канади, у сфері реклами, кіноіндустрії та видавничій справі. Так, на початку 1960-х рр. 80% журнальної індустрії Канади знаходилося під іноземним контролем [19]. При цьому, тут значну роль відіграло питання податків та прибутків не-канадським власникам тих чи інших видань, які містили рекламу.

У 1980-х – 1990-х рр. були впроваджені нові поправки до вже існуючих законів, або прийняті нові у цій сфері. Так, у 1984 р. були ліцензовані перші спеціалізовані канали, як приміром Телелатіно, який проводив мовлення переважно італійською та іспанською мовами [4]. У 1991 р. були прийняті поправки до Закону про мовлення 1968 р., у яких підкреслювалася важливість двомовності, культурного різноманіття й особливе місце аборигенів у канадському суспільстві, а також робився наголос на нових акцентах, як то забезпечення рівноправності жінок, корінного населення та меншин [20]. У 1993 р. був прийнятий Закон про телекомунікації, в якому наголошувалося на тому, що зв'язок здійснює «важливу роль у підтримці ідентичності Канади і суверенітету» [21, р.4]. Наприкінці 1990-х на початку 2000-х рр. державне регулювання стосувалося вже не стільки канадського контенту та забезпечення канадської ідентичності, скільки інновацій у сфері комунікацій. Так, у 1999 р. були здійснені перші регулювання, пов'язані з мережею Інтернет, а з 2006 р. телевізійні програми, які доставлялися за допомогою стільникових телефонів і інших мобільних пристроїв, були виведені зі сфери державного регулювання [4].

Слід відзначити, що державна політика підтримки канадського культурного продукту неоднозначно сприймалася та сприймається самими канадцами. Наявність дещо іншого бачення наслідків дії правил канадського контенту на розвиток сучасної канадської культури можна постежити у публікаціях та коментарях до них у пресі он-лайн. Так, жвава дискусія означеної проблеми була викликана нещодавньою смертю першого голови Канадської комісії з питань радіо, телебачення та телекомунікацій П'єра Жюно. У статтях, присвячених пам'яті про його життя та діяльність, позитивно оцінювався внесок П. Жюно у захист канадської культури та надавалися коментарі державних, політичних та громадських діячів Канади [22]. Втім, читачі переносили обговорення в інший вимір, критикуючи політику канадського контенту через те, що вимоги підтримки канадського культурного продукту здійснюються суто механічно, не завжди «канадське» означає «добре», деякі порівнювали це

із цензурою, яка не дає можливості розвиватися тим напрямкам культури, які не сприймаються позитивно Канадською комісією з питань радіо, телебачення та телекомунікацій [23].

Слід відзначити, що ще у 1970-х рр., коли система MAPL тільки впроваджувалася, не всі підтримували політику Жюно. Вже тоді приватні АМ радіостанції заперечували проти унормованих 30% трансляцій канадської музики. Тим не менш, впровадження політики захисту канадського культурного виробника допомогло розбудувати музичну та телевізійну індустрію Канади. Пізніша діяльність Жюно у Сі-Бі-Сі з 1982 по 1987 рр. сприяла збільшенню канадського вмісту і у трансляції новин та інформаційно-аналітичних передачах [13]. Тим не менш, не зважаючи на діаметрально протилежні оцінки державного регулювання та підтримки канадського культурного продукту, можна стверджувати, що ця політика має значні позитивні наслідки для збереження культурної специфіки Канади та може бути запозичена для вітчизняної практики.

У даній публікації розглянуті лише основні факти, які дозволяють простежити головний напрям розвитку державної політики захисту власного культурного продукту Канади. Такі складові політики підтримки канадського культурного продукту як надання фінансового стимулювання у вигляді різноманітних грантів, діяльність різноманітних агенцій, рад та фондів у цій сфері – потребують подальшого вивчення.

Схожа політика введення певних квот для забезпечення захисту власного культурного продукту впроваджується і в інших країнах: Австралії, Великій Британії, Ізраїлі, Ірландії, Мексиці, Франції тощо.

Спроби підтримки українського культурного продукту здійснювалися і в Україні. Так, у першій редакції Закону України Про телебачення і радіомовлення, яка була прийнята 21 грудня 1993 р., зазначалося: «З метою захисту інтересів національного телерадіовиробництва і спрямування інвестицій на розвиток національної бази телебачення та радіомовлення не менше 50% від загального обсягу мовлення кожної телерадіоорганізації мають становити передачі (фільми), виготовлені безпосередньо даною телерадіоорганізацією або іншими юридичними особами, які діють в Україні» [24]. Сучасна редакція цього Закону поки що містить цю норму, хоча у листопаді 2011 р. була здійснена спроба скоротити її до 25%, а то і зовсім скасувати [25]. Окрім того, у 2009 р. було запропоновано Проект Закону про національний культурний продукт, який був прийнятий за основу у першому читанні 15 червня 2011 р. і станом на кінець лютого 2012 р. вдруге не розглядався [26]. У цьому законопроекті запропонована система добровільної сертифікації національного культурного продукту, визначаються обов'язкові та додаткові критерії, серед яких є ті, що є аналогічними до канадської системи MAPL. Наприклад, автор або виконавець має бути громадянином України, виробник культурного продукту має бути юридичною особою України, мова відання має бути українською (або україномовна версія озвучення фільму) тощо.

Таким чином, регулювання політики мовлення розпочалося у Канаді ще у 1920-х рр. Державна політика поєднувала «протекціоністську» та «культурницьку» складові: у 1920-х – середині 1950-х рр. ця політика здебільшого полягала у підтримці канадських телерадіокомпаній на противагу проникненню американських компаній у мовний простір Канади; з кінця 1950-х на перший план вийшли проблеми канадського контенту та підтримки власного культурного продукту, а в умовах глобалізації до цих складових додалися заходи по врахуванню сучасних інновацій у системі масової комунікації. У цілому, можна констатувати, що канадська політика підтримки власного культурного продукту мала значний позитивний вплив на розвиток канадської культурної індустрії та стала своєрідним взірцем для аналогічних заходів у низці країн світу, у тому числі і для України, хоча декларація означеної політики не завжди ефективно реалізовується на практиці. Окрім того, український національний продукт, на відміну від канадського, знаходиться під свого роду подвійним тиском: глобальним – американської масової культури, та локальним – з боку Росії.

Джерела та література

1. Кузьмук О. С. Державна підтримка культурних індустрій: досвід Канади / Олексій Кузьмук // Стратегічні пріоритети. – №4 (9). – 2008. – С.70-76 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/9/10.pdf>
2. Кузьмук О. Формування національної ідентичності засобами державної культурної політики: досвід Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/May2009/10.htm>
3. Канадська комісія з питань радіо, телебачення та телекомунікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=5525>
4. CRTC Origins [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.crtc.gc.ca/eng/backgrnd/brochures/b19903.htm>
5. History of CBC/Radio-Canada and Canadian Public Broadcasting [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbc.radio-canada.ca/history>
6. Canadian Cultural Policies Chronology 1920's [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.media-awareness.ca/english/resources/issues_resources/cultural_policies/chronology/cult_policies_chronology.cfm
7. Vipond M. The Beginnings of Public Broadcasting in Canada: The CRBC, 1932-1936 / Mary Vipond [Електронний ресурс] // Canadian Journal of Communication. – 1994. – Vol.19. – №2. – Режим доступу: <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/viewArticle/806/712Cached>

8. Canadian Cultural Policies Chronology 1930's [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.media-awareness.ca/english/resources/issues_resources/cultural_policies/chronology/cult_policies_chrono_1930.cfm
9. Canadian Cultural Policies Chronology 1950's [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.media-awareness.ca/english/resources/issues_resources/cultural_policies/chronology/cult_policies_chrono_1950.cfm
10. Romanow W. Reviews: Canadian Television Policy and the Board of Broadcast Governors, 1958-1968. Andrew Stewart, William H. N. Hull (Brock University) / Walt Romanow [Електронний ресурс] // Canadian Journal of Communication. – 1995. – Vol.20. – №4. – Режим доступу: <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/viewArticle/903/809>
11. Stewart A., Hull W. Canadian television policy and the Board of Broadcast Governors, 1958-1968 / Andrew Stewart, William Hull. – University of Alberta, 1994. – 360 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://books.google.com.ua/books?id=qvsh7PaeoXsC&pg=PA29&hl=ru&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false
12. McPhail B. Canadian content regulations and the Canadian charter of rights and freedoms / Brenda M. McPhail [Електронний ресурс] // Canadian journal of communication. – 1986. – Vol.12. – №1. – P.41-53. – Режим доступу: <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/view/369/275>
13. Pierre Juneau, former CRTC and CBC chief, dies : As CRTC's first chair, Juneau was passionate champion of Canadian content [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbc.ca/news/arts/story/2012/02/21/pierre-juneau-obit.html>
14. LeBlanc Larry. New Canadian Acts wait out Q4 congestion / Larry LeBlanc [Електронний ресурс] : Billboard Magazine – 2005. – Vol.117. – №33. – August 13. – P.12. – Режим доступу: <http://www.billboard.com/#/archive/read?id=wRQEAAAAMBAJ&pg=12&query=Cancon&date=2005-08-13>
15. The MAPL system – defining a Canadian song [Електронний ресурс] : Canadian Radio-television and Telecommunications Commission. – Режим доступу: http://www.crtc.gc.ca/eng/INFO_SHT/R1.htm
16. Building on success – a policy framework for Canadian television [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crtc.gc.ca/eng/archive/1999/PB99-97.HTM>
17. Popularity of U.S. TV Fare Nettles Canada Nationalists // Sarasota Herald Tribune [Електронний ресурс]. – 1975. – December 1. – P.30. – Режим доступу: <http://news.google.com/newspapers?nid=1755&dat=19751201&id=gAEkAAAAIBAJ&sjid=KmcEAAAAIBAJ&pg=5042,316500>
18. Communications Monitoring Report 2008 [Електронний ресурс] : Canadian Radio-television and Telecommunications Commission. – Режим доступу: <http://www.crtc.gc.ca/eng/publications/reports/PolicyMonitoring/2008/cmr2008.htm>
19. Canadian Cultural Policies Chronology 1960's [Електронний ресурс]. – http://www.media-awareness.ca/english/resources/issues_resources/cultural_policies/chronology/cult_policies_chrono_1960.cfm
20. Canadian Cultural Policies Chronology 1990's [Електронний ресурс]. – http://www.media-awareness.ca/english/resources/issues_resources/cultural_policies/chronology/cult_policies_chrono_1990.cfm
21. Telecommunications Act 1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/T-3.4.pdf>
22. Pierre Juneau, ex-CBC president, dies at 89 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.toronto.com/article/714353>
23. Comments: Pierre Juneau, former CRTC and CBC chief, dies : As CRTC's first chair, Juneau was passionate champion of Canadian content [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbc.ca/news/arts/story/2012/02/21/pierre-juneau-obit.html>
24. Закон України про телебачення і радіомовлення. 21.12.1993. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3759-12/ed19931221>
25. Парламентское большинство снизило украинский контент в теле- и радиоэфире до 25% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.zn.ua/CULTURE/parlamentskoe_bolshinstvo_snizilo_ukrainskiy_kontent_v_tele_i_radioefire_do_25-90854.html
26. Проект Закона про національний культурний продукт / В'ячеслав Кириленко [Електронний ресурс] : Верховна Рада України. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=34894

Бессонова М. Н. Политика поддержки собственного культурного продукта: канадский контент и опыт для Украины

Статья посвящена характеристике государственной политики Канады по регулированию наполненности эфира так называемым «канадским контентом (содержанием)». Эта политика была основана с 1920-х годов и была направлена на сохранение культурного суверенитета Канады в связи с наступлением американской массовой культуры и углублением канадско-американской интеграции во всех сферах. В условиях современной информатизации общества и новыми средствами массовой коммуникации правительство Канады старается учитывать изменения и адаптировать политику поддержки канадского культурного продукта к новой ситуации.

Ключевые слова: культурный суверенитет, канадский контент, Канада, США.

Bessonova M. M. The Policy of support of the own cultural product: Canadian content and experience for Ukraine

This article is devoted to the issues of Canada's public policy in the sphere of broadcast regulation and so-called «Canadian content». This policy was initiated in 1920s and was aimed on preserving of Canada's cultural sovereignty because of the spread of American popular culture and deepening of Canada-US integration in all spheres. In the conditions of modern information society and new means of mass communication the government of Canada tries to take into account the changes and adapt Canadian content regulations to new circumstances.

Keywords: cultural sovereignty, Canadian content, Canada, United States.